

PM Rotel V (Dnr KS 2018/1020)

Samhällsekonomiska analyser vid investeringar i stamnätet för el, Ei R2018:06

Remiss från Miljö- och energidepartementet

Remisstid den 20 september 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Energimarknadsinspektionen (Ei) fick den 29 juni 2017 i uppdrag av regeringen att fastställa riktlinjer för samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar vid byggande av överföringskapacitet för el. Det övergripande syftet med uppdraget är att förbättra beslutsunderlagen vid stamnätsinvesteringar så att de projekt som genomförs är lönsamma för samhället.

Energimarknadsinspektionens rapport – ”Samhällsekonomiska analyser vid investeringar i stamnätet för el, Ei R2018:06”, som nu är skickad till staden för yttrande, finns att läsa i sin helhet på [Energimarknadsinspektionens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret vill tydligt poängtera att det inte får bli ett krav att projektet måste vara samhällsekonomiskt lönsamt för att kunna genomföras. Samhällsekonomi i projekten bör istället vara en av flera parametrar som ska ligga till grund för beslut om genomförande. Huvudorsaken att använda dessa beräkningar bör vara att kunna jämföra olika projekt med varandra.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lyfter bland annat vikten av att begrunda aspekter om vad fortsatta koldioxidutsläpp skulle betyda för stadens mål om att bli fossilbränslefri och att samhällsekonomiska övervägandena inte ensamt kan vara avgörande för den här typen av beslut.

Stockholms Stadshus AB anför att det är angeläget att större investeringar i samhällsviktig infrastruktur, oavsett om det handlar om investeringar i stamnätet för el, järnvägar eller vägar, utgår från en samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning.

Mina synpunkter

Stadens ambitiösa mål för bostadsbyggande och stadsutveckling ställer stora krav på utbyggnad av effektiv el- och energiförsörjning. Redan idag finns kapacitetsbrister som riskerar att förvärras ytterligare under de kommande åren, bland annat till följd av elektrifiering inom transportsektorn.

Det är visserligen rimligt att det görs en samhällsekonomisk analys som tas med i den övergripande bedömningen av huruvida utbyggnad av en stamledning ska genomföras eller inte. Att utveckla sådana analyser får dock inte leda till att nödvändiga förstärkningar prioriteras ned i storstadsregionerna med komplexa planeringsförutsättningar. Den samhällsekonomiska analysen bör enbart vara ett av flera kriterier som ligger till grund för beslut om en utbyggnad och framför allt när det gäller att kunna jämföra olika projekt med varandra. Det bör bli tydligare i riktlinjerna hur risken att kapacitetsbrister ska kunna uppstå framöver kan minskas.

Oavsett om kapaciteten i stamnätet byggs ut så behöver även förstärkningar ske genom lokalt producerad el med en utökad möjlighet till energilagring och samtidig styrning av energiuttag. Stockholms stad arbetar för en utbyggnad av lokalt producerad el genom solceller vilket också ökar stadens resiliens och förmåga att möta klimatförändringar i form av extrema värmeböljor framöver. Projekt som syftar till att stärka den lokala elförsörjningen i Stockholm kan leda till utveckling av ny miljöteknik och också stärka Stockholms redan starka position som miljöhuvudstad och föregångare för hållbarhet vilket i längden kan gynna staden på flera sätt.

Jag anser med hänvisning till ovanstående därför att en samhällsekonomisk analys bör finnas med vid beslut om investeringar men inte ensam ligga till grund för hur en utbyggnad ska ske.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 5 september 2018

KATARINA LUHR

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Rapporten

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Cecilia Brinck (M) enligt följande.

Idag råder brist på överföringskapacitet av el från stamnätet till Stockholmsregionen. Enligt Svenska Kraftnät kommer denna kapacitetsbrist att vara åtgärdad först framåt år 2027. Effekter av otillräcklig kapacitet i nätet är bland annat att arbetet med att göra Stockholm till en fossilbränslefri stad försvåras. Detta gäller inte minst den planerade utvecklingen av kolkraftvärmeverket (KVV6) i Värtaanläggningen till 2022, en anläggning som enligt Naturvårdsverket är Sveriges femte största utsläppskälla av koldioxid inom energisektorn. För

oss är det viktigt att avvecklingsplanerna av KVV6 inte skjuts på framtiden. Därför måste nödvändiga statliga investeringar inom el- och energiförsörjningen kunna prioriteras som ett led i att göra Stockholm och Sverige fossilfritt.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Energimarknadsinspektionen (Ei) fick den 29 juni 2017 i uppdrag av regeringen att fastställa riktlinjer för samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar vid byggande av överföringskapacitet för el. Det övergripande syftet med uppdraget är att förbättra beslutsunderlagen vid stamnätsinvesteringar så att de projekt som genomförs är lönsamma för samhället.

Energimarknadsinspektionens rapport – ”Samhällsekonomiska analyser vid investeringar i stamnätet för el, Ei R2018:06” finns att läsa i sin helhet på

[Energimarknadsinspektionens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser rent generellt att det är rimligt att projektets samhällsekonomiska bedömning tas med i den övergripande bedömningen om utbyggnad av en stamledning ska genomföras eller ej. Detta är inget nytt utan används redan idag för exempelvis utbyggnad av trafikinfrastruktur.

Men stadsledningskontoret vill tydligt poängtera att det inte får bli ett krav att projektet måste vara samhällsekonomiskt lönsamt för att kunna genomföras. Som jämförelse är i dag i stort sett samtliga utbyggnader i kollektivtrafiken inte samhällsekonomiskt lönsamma, med dagens beräkningar. Trots detta genomförs naturligtvis dessa prioriterade satsningar ändå. Samhällsekonomi i projekten bör istället vara en av flera parametrar som ska ligga till grund för beslut om genomförande. Huvudorsaken att använda dessa beräkningar bör vara att kunna jämföra olika projekt med varandra.

Stadsledningskontoret anser att dagens situation gällande elförsörjningen av Stockholmsregionen är mycket problematisk, framförallt i de centrala delarna. Redan idag finns kapacitetsbrister vilket är ett stort problem som enligt uppgifter från Svenska kraftnät riskerar att förvärras ytterligare under de kommande åren. Detta beroende av att den storskaliga elinfrastrukturen är underdimensionerad och att de statliga satsningarna på stamledningar för elenergi inte byggts ut och prioriterats i tid.

Detta innebär enligt stadsledningskontoret att alla nödvändiga satsningar bör göras så snart det överhuvudtaget är möjligt, för att minimera de problem som kommer att uppstå inom regionen.

Stadsledningskontoret anser utifrån ovanstående att det är av största vikt att de övergripande samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningarna blir korrekt utförda och anpassas efter storstadens komplexa verklighet. Varje enskild bedömning behöver anpassas utifrån den plats som berörs. Kontentan får inte bli att projekt inom Stockholmsregionen prioriteras ned på grund av att kostnaderna här blir högre än i andra delar av landet.

Remitterat förslag bör enligt stadsledningskontoret tydligare syfta till att minska risken att kapacitetsbrister ska kunna uppstå framöver. Detta genom att optimera och styra utbygganden

till de platser där den ger störst övergripande nytta, exempelvis där många människor och verksamheter berörs. Här bör Stockholmsregionen och i synnerhet de centrala delarna vara högt prioriterade i beslut framöver.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2018 följande.

1. Tillstyrka att krav på att samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning ska ingå i investeringar i stamnätet.
2. Justera ärendet omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Jonas Naddebo m.fl. (C), Lars Jilmstad m.fl. (M) och Sabine Pettersson m.fl. (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) och Rikard Warlenius m.fl. (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Ulrika Hoff (KD) som instämde i förslag från Jonas Naddebo m.fl. (C), Lars Jilmstad m.fl. (M) och Sabine Pettersson m.fl. (L).

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2018 har i huvudsak följande lydelse.

För att säkerställa att de mest samhällsekonomiska investeringarna prioriteras anser förvaltningen att det är viktigt att samhälls-ekonomiska bedömningar genomförs innan beslut om investeringar i stamnätet tas. Förvaltningen tillstyrker därför att ellagen samt elförordningen kompletteras med krav på samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar för beviljande av nätkoncession för stamledning.

Förvaltningen anser att Ei:s förslag till hur de samhällsekonomiska bedömningarna ska genomföras är väl genomförda och har inga förslag till ändringar i denna del. Förvaltningen är dock tveksam till användningen av begreppet ”intressenter”. Begreppet finns inte sedan tidigare i ellagen eller elförordningen och definieras inte heller i Ei:s förslag (det är inte heller ett vedertaget begrepp i miljöretten). Förvaltningens uppfattning är att ”intressenter” indikerar att det finns en särskild koppling mellan parterna, vilket kan bli vilseledande. Förvaltningen föreslår därför att begreppet intressent utgår, så att det istället preciseras i föreslagna 6 a § 3 st ellagen vilka kategorier (myndigheter, fastighetsägare, operatörer etc.) som kan bli aktuella samt att ordet intressent stryks i 14 a § 3 p i förordningen.

Förvaltningen vill särskilt understryka vikten av den samhälls-ekonomiska värderingen av effekten Systemtillräcklighet vid investeringar i stamnätet. Systemtillräcklighet bestäms av både effekttillräcklighet och nättillräcklighet. Effekttillräcklighet innebär att det finns tillräckligt med effekt (det vill säga antal Watt [W]) inom ett specifikt geografiskt område för att med hjälp av tillgänglig produktionskapacitet och överföringskapacitet tillgodose elanvändarnas effektbehov. Nättillräcklighet innebär att den installerade produktionskapaciteten kan överföras där den behövs och med rätt kvalitet.

Förvaltningen vill visa på två exempel som uppstått eller kan uppstå i Stockholm p.g.a. bristande systemtillräcklighet.

I den växande staden ökar behovet av el till drift av bostäder, eldriven kollektivtrafik, elbilsaddning, gatubelysning, vattenrening m.m.. Idag råder brist på överföringskapacitet från stamnätet till Stockholmsregionen. Enligt Svenska Kraftnät kommer denna kapacitetsbrist att vara åtgärdad först framåt år 2027. Effekter av otillräcklig kapacitetsbrist i

nätet är bl.a. svårigheter att etablera elintensiv verksamhet i Stockholm, t.ex. serverhallar från vilka värme kan återvinnas och på så sätt minska bränslebehov i stadens värmeförsörjning samt skapa arbetstillfällen.

Generaldirektören för Svenska kraftnät uttalade sig den 24 juli i Dagens Industri (www.di.se/hallbart-naringsliv/larmet-risk-for-elbrist-i-stockholm/) om brist på effekt i Stockholm och behov av att skjuta fram avvecklingen av avvecklingen av kolkraftvärmeverket (KVV6) i Värtaanläggningen till 2027. KVV6 är landets femte största utsläppskälla av koldioxid inom energisektorn enligt Naturvårdsverkets statistik.

Konsekvenserna av ovanstående exempel på bristande system-tillräcklighet skulle vägas i en samhällsekonomisk bedömning. Det är dock en fråga som kräver en rad överväganden som inte alltid ingår i en samhällsekonomisk bedömning. Vad skulle det betyda för Stockholms internationella renommé att förlänga kolanvändningen i Värtan? Vad betyder de fortsatta koldioxidutsläppen för stadens mål att bli fossilbränslefri? De samhällsekonomiska övervägandena kan därför inte ensamt vara avgörande för den här typen av beslut.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 21 augusti 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen

Koncernledningen anser att det är rimligt att investeringar i stamnätet nu föreslås analyseras och bedömas utifrån projektets samhällsekonomiska lönsamhet. Det är angeläget att större investeringar i samhällsviktig infrastruktur, oavsett om det handlar om investeringar i stamnätet för el, järnvägar eller vägar, utgår från ensamhällsekonomisk lönsamhetsbedömning.

Koncernledningen vill betona vikten att de samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningarna utformas på ett sådant sätt som tar hänsyn till en storstads komplexa förutsättningar där investeringar i infrastruktur ofta medför stora och nödvändiga kostnader för stadens fortsatta utveckling och tillväxt.

Det är inte minst viktigt att de analyser som görs har ett långsiktigt och brett perspektiv på projektets lönsamhet. Exempelvis står Stockholms stad i dag i en situation där det kan komma att uppstå effektbrist. Detta är beroende av att den storskaliga el-infrastrukturen är underdimensionerad och att de statliga satsningarna på stamledningar för elenergi inte byggts ut och prioriterats i tid. Dagens situation hade kunnat undvikas om en mer långsiktig analys av samhällsekonomisk lönsamhet och kostnader för investeringar i stamnätet varit vägledande.

Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jonas Naddebo m.fl. (C), Lars Jilmstad m.fl. (M) och Sabine Pettersson m.fl. (L) enligt följande.

Vi uppmärksammar att förvaltningen pekar på brister i systemtillräckligheten och att detta enligt Svenska Kraftnät skulle få till följd att man skulle behöva förlänga kolkraftverket i Värtan (KVV6) med 5 år till 2027.

Det är för oss förbryllande att Miljöpartiet och majoriteten inte reagerat på detta då man utlovat avveckling av kolkraftverket till 2022. För oss är det viktigt att avvecklingsplanerna inte skjuts på framtiden.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) och Rikard Warlenius m.fl. (V) enligt följande.

Vi uppmärksammar att förvaltningen pekar på brister i systemtillräckligheten och att detta enligt Svenska Kraftnät skulle få till följd att man skulle behöva förlänga kolkraftverket i Värtan (KVV6) med 5 år till 2027.

För oss är det viktigt att avvecklingsplanerna inte skjuts på framtiden.